

Đổi mới phương pháp đánh giá giảng dạy môn Giáo dục thể chất tại Học viện An ninh Nhân dân

Lã Trọng Nghĩa*

*ThS. Học viện An ninh Nhân dân

Received: 17/9/2023; Accepted: 25/9/2023; Published: 02/10/2023

Abstract: Evaluation of physical education lessons is the key to limiting the innovation of physical education at the People's Security Academy. The scientific, reasonable and effective assessment method is the key to the success or failure of school physical education innovation. Combined with the problems posed in the practice of teaching innovation, this article discusses the innovation of assessment methods from two theoretical and practical perspectives, and proposes a model of a teaching evaluation system. Physical fitness combined with modern technology.

Keywords: physical education; teaching innovation; evaluation methods; system model.

1. Mở đầu

Đánh giá là công tác quan trọng hàng đầu trong việc xác định chương trình giảng dạy đang ở mức độ nào, hiệu quả của chương trình, các mục tiêu đào tạo, các giá trị lợi ích đạt được trong thực tế,... Trong quá trình thực hành giảng dạy thực hiện hướng tới đổi mới toàn bộ chương trình giáo dục thể chất (GDTC) tại Học viện An ninh Nhân dân (HVANND), phương pháp đánh giá trong giảng dạy trình GDTC đang ở trạng thái rất hạn chế về mặt thực dụng, tính hiệu quả, tính khoa học và mức độ sử dụng kết quả đánh giá rất ít. Chìa khóa để đổi mới và phát triển giảng dạy GDTC, xây dựng phương pháp đánh giá khoa học, hợp lý và hiệu quả là vấn đề cấp bách cần giải quyết trong đổi mới sâu rộng hoạt động GDTC tại HVANND.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Phương pháp nghiên cứu

2.1.1. Phương pháp khảo sát

Để tìm hiểu mức độ phù hợp của chương trình và phương pháp đánh giá hoạt động giảng dạy GDTC hiện hành tại HVANND, để đánh giá được vấn đề, nghiên cứu đã tiến hành một cuộc khảo sát bằng bảng câu hỏi về nội dung giảng dạy, phương pháp, thái độ, sở thích và ý kiến đối với các khóa học GDTC. Một bảng câu hỏi (20 câu) được phát cho từng khối lớp và các chuyên gia, tổng cộng 480 bản đã được phát đi, tỷ lệ thu về 95%, tổng tỷ lệ hiệu quả $\geq 90\%$. Các giảng viên (GV) có nhiều năm kinh nghiệm và các nhà quản lý, các nhà chuyên môn, các HV, cùng với một số nhà nghiên cứu có cùng hướng nghiên cứu đã được phỏng vấn để đánh giá việc giảng dạy GDTC tại HVANND.

2.1.2. Phương pháp quan sát

Bằng cách quan sát hiệu suất của HV trong giảng dạy GDTC tại HVANND và những thay đổi trước và sau khi thực hiện những sự đổi mới, những thành công và hạn chế của đổi mới GDTC tại HVANND đã được phân tích và nghiên cứu nhằm đưa ra những yếu tố cốt lõi, qua đó cung cấp các căn cứ hỗ trợ thiết thực đối với việc tiến hành những đổi mới đã tiến hành.

2.1.3. Phương pháp phân tích logic

Kết hợp với những vấn đề đặt ra từ thực tiễn đổi mới chương trình GDTC tại HVANND, bài viết thảo luận về ý nghĩa và tính khả thi của việc đổi mới phương pháp đánh giá từ góc độ logic và nhận thức, lý luận và phương pháp, đồng thời đưa ra luận cứ logic về trọng tâm của GDTC trường học và phương hướng đổi mới hoạt động giảng dạy trong tương lai.

2.2. Kết quả nghiên cứu

2.2.1. Thực trạng giảng dạy GDTC tại HVANND

Trước đổi mới, nội dung giảng dạy môn GDTC về cơ bản được thực hiện theo yêu cầu của chương trình giảng dạy thống nhất, do quy định cứng nhắc của chương trình giảng dạy nên khi thiếu điều kiện dạy học, một số hạn chế đã xuất hiện trong quá trình giảng dạy thực tế so với mục tiêu, ví dụ như tích hợp quá nhiều nội dung cùng lúc phát triển sức bền chung mà quên đi các môn học nền tảng (như Điền kinh) đã thực hiện việc giảng dạy và trang bị tốt sức bền cho HV. Sự trùng lặp này, trong một khía cạnh nào đó có những quan điểm cho rằng là sự lãng phí thời gian. Việc đổi mới giảng dạy GDTC về cơ bản nên hướng tới việc lựa chọn một số bài phù hợp làm nội dung giảng dạy theo sở thích của HV và kết hợp với điều

kiện địa điểm, dụng cụ hiện có của nhà trường. Điều này về cơ bản phù hợp với câu trả lời lựa chọn “môn Thể thao bạn yêu thích” thể hiện trong phiếu điều tra, cho thấy việc đổi mới chương trình giảng dạy về cơ bản vẫn phù hợp với nguyện vọng của HV.

2.2.2. Thế tiến thoái lưỡng nan của GDTC trong thời gian vừa giảng dạy vừa tiến hành đổi mới

Do yêu cầu về giáo trình GDTC trước đổi mới khá cứng nhắc, nên trong giờ học GDTC HV về cơ bản tiếp xúc với tất cả các môn thể thao nhằm nâng cao thể chất khác nhau. Hiệu quả đạt được bước đầu có thể xác định đã đạt được sự phát triển toàn diện về thể chất. Trong thời gian cải cách, chế độ nội dung đặc biệt dựa trên các dự án kết hợp đổi mới đã được áp dụng. Mặc dù nó đã phản ánh đúng nội dung đổi mới theo hướng tích cực, theo đó HV là chủ thể và GV là chủ đạo, nhưng do đặc điểm của các sự kiện thể thao, sự phát triển toàn diện về thể chất của HV và các mục tiêu như tăng cường thể chất cơ bản là yếu tố hàng đầu, trong khi đổi mới lại cho rằng phải kết hợp phát triển năng lực,... Việc thực hiện chưa toàn diện tư tưởng chỉ đạo dạy học, cộng với việc thiếu các phương pháp đánh giá khả thi đối với từng nội dung và sự so sánh giữa các tiêu chuẩn đánh giá nội dung, việc giảng dạy GDTC tại HVANND hiện nay đang ở trong tình trạng tương đối lẫn lộn về con đường rõ ràng phía trước cho hoạt động đánh giá. Ví dụ, việc đổi chiều kết quả kiểm tra thường được thực hiện căn cứ theo “Tiêu chuẩn thể lực học sinh, sinh viên” theo quyết định 53, kết hợp với các test chuyên môn có quy chuẩn, vậy sự đánh giá năng lực theo lựa chọn độc lập của HV chưa được tôn trọng, điều này cũng có thể giải thích nguyên nhân do sự hạn chế về các điều kiện phương tiện, tuy nhiên cũng đã thể hiện tính hạn chế tồn tại bên trong nó. Điều khó khăn là từ dữ liệu đã kiểm tra, lại không ghi nhận có sự khác biệt đáng kể giữa dữ liệu kiểm tra của HV các năm học từ những khóa học nhiều năm trước so với hiện tại, trong khi sự thay đổi về nhiều vấn đề về hình thái, dinh dưỡng và phương pháp giảng dạy đã được tiến hành. Giải thích thế nào về kết quả như vậy, đó là nguyên nhân khách quan hay yếu tố chủ quan, do thể lực của HV trong trường đặc biệt tốt hay bản thân “chuẩn” có vấn đề? chương trình GDTC và hiệu suất giảng dạy?

Nội dung giảng dạy chủ yếu dựa trên tự chọn các môn thể thao do HV lựa chọn độc lập, nhưng trong bảng câu hỏi, tỷ lệ nam HV tham gia các hoạt động Thể thao sau giờ học và trong thời gian nghỉ học

GDTC là từ 10% đến 20% đối với nam và dưới 5% đối với nữ HV, không có sự khác biệt đáng kể giữa thời gian và tần suất hoạt động Thể thao ngoại khóa và dữ liệu thu được trước khi đổi mới.

Điều đáng chú ý là không chỉ GV nghi ngờ về độ tin cậy, hiệu quả và tính khách quan của các phương pháp đánh giá hiện tại mà HV nói chung (hơn 60%) cũng phản ánh trong bảng câu hỏi rằng hiệu suất GDTC không công bằng, đặc biệt là về phương pháp giảng dạy khác nhau, kết quả đánh giá nội dung học tập thiếu tính đối chiếu dẫn đến HV ít hứng thú tham gia vào quá trình giảng dạy môn học.

Sau khi phỏng vấn và trao đổi với các GV, các nhà lãnh đạo và các chuyên gia có kinh nghiệm, tác giả cho rằng việc đổi mới chương trình GDTC là cấp thiết, trước những tồn tại trong quá trình đổi mới hiện nay, việc lựa chọn trọng tâm, trọng điểm đổi mới là rất quan trọng.

2.2.3. Phương pháp đánh giá là tư duy lý luận then chốt để đổi mới chiều sâu GDTC tại HVANND

Giảng dạy GDTC vừa mang thuộc tính giáo dục vừa mang tính thể chất của GDTC, dù là giáo dục hay GDTC thì ngay từ khi ra đời, đánh giá với tư cách là một bộ phận quan trọng đã tồn tại song song với giáo dục và GDTC. Cùng với sự phát triển của giáo dục và thể thao, các quan niệm và phương pháp đánh giá cũng không ngừng phát triển, một mặt đánh giá đóng vai trò phán đoán giá trị, đánh giá đóng vai trò chủ đạo. Trong những năm qua, nền giáo dục nước nhà rất khó chuyển đổi từ giáo dục định hướng thi cử sang giáo dục định hướng chất lượng, chính vì tác dụng ngăn cản của nhiều loại khó khăn trong thi cử thời điểm hiện tại mà việc đổi mới nhiều nền giáo dục định hướng chất lượng chỉ nằm ở văn bản, bài báo, bằng miệng, chỉ ở hình thức khó thực hiện cải cách thực chất. GDTC có vị thế tương xứng, chẳng hạn như tình trạng lúng túng khi giờ học GDTC của HV bị coi là yếu tố cần đủ nhưng không đủ để có tính quyết định, điều cho thấy một mặt công cuộc đổi mới đối với GDTC gặp nhiều khó khăn như thế nào. Cũng cho thấy tầm quan trọng của phương pháp đánh giá trong công cuộc đổi mới. Việc tiếp tục quan niệm chất lượng giáo dục trong đổi mới chương trình GDTC phổ thông hiện nay cũng đang gặp phải tình trạng tương tự, gặp phải vấn đề tương tự như công cuộc đổi mới toàn diện GDTC. Cần phải nói rằng so với cải cách toàn bộ giáo dục, cải cách GDTC trường học vốn có những ưu điểm vượt trội, xét cho cùng thì các khó khăn về năng lực vận động hạn chế

cũng không ảnh hưởng nhiều lắm đến kết quả của các chương trình đào tạo chuyên môn. Vấn đề đặt ra là làm thế nào để chúng ta vượt qua rào cản của các phương pháp kiểm tra đánh giá truyền thống.

Tầm quan trọng của việc nghiêm túc nghiên cứu và thực hành các phương pháp kiểm tra đánh giá đối với đổi mới GDTC còn nằm ở việc phân biệt và tách bạch giữa những điểm giống và khác nhau của giảng dạy GDTC với các môn học khác. Điểm chung là đánh giá giảng dạy GDTC ở trường giống như đánh giá giảng dạy các môn học khác, các khuyến cáo đã từng được đưa ra là nên thoát khỏi vòng luẩn quẩn của đánh giá tổng kết, ủng hộ đánh giá chẩn đoán, đánh giá quá trình và sự kết hợp của cả ba. Sự khác biệt là đánh giá vận động cũng nên bao gồm đánh giá tính phát triển, khác với đánh giá chương trình giảng dạy khác. Tư tưởng chỉ đạo giảng dạy GDTC trong trường học nên thay đổi từ “kỹ năng thể thao” kết hợp “tăng cường thể chất” và sau đó là “chuyên cần, chăm chỉ”, nhấn mạnh việc tu dưỡng HV đã có sự quan tâm thực tế đến thể thao và thiết lập thành công khái niệm “thể thao suốt đời” trong suy nghĩ và hành động. Điều đó có nghĩa là, việc giảng dạy GDTC nên dạy những kỹ năng và kiến thức cần thiết trong một số giờ dạy hạn chế, đồng thời mở rộng hoạt động giảng dạy sang các hoạt động ngoại khóa, thúc đẩy họ tích cực tham gia các hoạt động thể thao ngoại khóa, thậm chí mở rộng đến các hoạt động thể thao ngoại khóa. Mục tiêu này được phản ánh như thế nào trong hệ thống đánh giá GDTC là một vấn đề cần được xem xét nghiêm túc.

2.2.4. Thực trạng đổi mới phương pháp đánh giá giảng dạy GDTC tại HVANND

GDTC là môn học cơ bản, là môn giảng dạy lấy đặc điểm là vận động thể chất là chủ yếu, kết hợp chặt chẽ giữa lý thuyết và thực hành, thúc đẩy sự phát triển toàn diện về thể chất và trí tuệ. Với việc không ngừng đổi mới GDTC sâu rộng, nhấn mạnh tư tưởng chỉ đạo “sức khỏe là trên hết”, độ khó của nội dung giảng dạy các môn GDTC đã giảm đi, phương thức giảng dạy “thể thao thi đấu” đã bị pha loãng, hơn nữa sự tương tác giữa các HV, các môn thể thao cần được tăng cường, việc giảng dạy không nên chú trọng tính toàn vẹn, hệ thống của dạy kỹ thuật, không đòi hỏi tỉ mỉ từng động tác mà đòi hỏi phương thức, hoạt động của phương pháp kiểm tra, đánh giá giảng dạy GDTC phải phù hợp với xu thế và yêu cầu của thực tế đổi mới.

Việc đánh giá GDTC này cần căn cứ vào mục tiêu

giáo dục và yêu cầu tư tưởng chỉ đạo của đổi mới, thay đổi phương thức đánh giá tổng kết truyền thống đối với các kỹ năng Thể thao và kiểm tra thể chất được thực hiện theo các tiêu chuẩn đánh giá thống nhất dưới nền tảng đánh giá mới và tính đến cả sự phát triển đạo đức và hành vi, thái độ, sức khỏe thể chất cùng với yếu tố tâm lý. Đây là một quá trình đánh giá các khả năng khác nhau liên quan chặt chẽ đến thể thao và sức khỏe. Do đó, các tiêu chuẩn phát triển thể chất, sức khỏe cũng nên chỉ là một khía cạnh của việc đánh giá GDTC.

Hiện nay, với sự phát triển nhanh chóng của công nghệ giáo dục, các khóa học mạng và thể thao kỹ thuật số được tích hợp chặt chẽ với công nghệ thông tin đa phương tiện, nền tảng kỹ thuật số của giảng dạy GDTC có thể mong muốn thiết lập một hệ thống đánh giá giảng dạy GDTC như một bước đột phá. Mấu chốt nằm ở việc xây dựng và thiết kế nền tảng công nghệ phần mềm phù hợp, trong đó cơ sở dữ liệu tổng thể là điều rất cần thiết.

Việc phát triển phần mềm đánh giá GDTC có thể được chia thành: 1) Cung cấp nhiều cách thức đánh giá với phương pháp và kỹ thuật thực hiện phù hợp, hiện đại; 2) Tận dụng triệt để các phương tiện công nghệ thông tin hiện có để phát triển các phương pháp đánh giá ứng dụng kỹ thuật công nghệ cao, tin cậy để đánh giá việc giảng dạy GDTC;

3. Kết luận

Đổi mới giảng dạy GDTC trong trường học nói chung và tại HVANND nói riêng là cấp thiết, cần tiếp tục đổi mới chương trình, trọng tâm của cải cách tiếp theo là đổi mới phương pháp đánh giá giảng dạy tại HVANND, rút ngắn ảnh hưởng đến quá trình đổi mới chương trình tại HVANND phải bị phá vỡ. Ngoài việc các phát triển các mô hình đánh giá giá trị và phản hồi cho việc giảng dạy, đánh giá giảng dạy còn đóng một vai trò quan trọng hàng đầu trong sự phát triển của giáo dục và tại HVANND.

Tài liệu tham khảo

1. Lương Kim Chung (1987), *Thể dục chống mệt mỏi*, Nhà xuất bản TĐTT, Hà Nội.
2. Lưu Quang Hiệp, Phạm Thị Uyên (2003), *Sinh lý học TĐTT*, Nhà xuất bản TĐTT, Hà Nội.
3. Lưu Quang Hiệp, Vũ Đức Thu (1989), *Nghiên cứu về sự phát triển thể chất sinh viên các trường đại học*, Nhà xuất bản TĐTT, Hà Nội.
4. Nguyễn Toán, Phạm Danh Tôn (1993), *Lý luận và phương pháp TĐTT*, Nhà xuất bản TĐTT, Hà Nội.
5. Nguyễn Đức Văn (2000), *Phương pháp thống kê trong TĐTT*, Nhà xuất bản TĐTT, Hà Nội.